

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет: філософський
Кафедра: теорії та історії культури

Затверджено
на засіданні кафедри теорії та історії
культури
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри д. філос. н., проф.
Альчук М.П.

Силабус
з навчальної дисципліни
«ЕТИКА, ЕСТЕТИКА, РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»,
що викладається в межах ОПП першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 033 - філософія

©Ярошенко Т.М., 2021 рік
©Пасічник І.Я., 2021 рік
©Колесник І.М., 2021 рік

Львів 2021 р.

**Силабус курсу
«ЕТИКА, ЕСТЕТИКА, РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»
2021-2022 навчального року**

Назва курсу	«Етика, естетика, релігієзнавство»
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, кафедра теорії та історії культури, аудиторія 357
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський Кафедра теорії та історії культури
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 03 - гуманітарні науки Спеціальність: 033 - філософія
Викладачі курсу	Ярошенко Т. М., канд. філос. наук, доцент кафедри теорії та історії культури; Пасічник І. Я., канд. філос. наук, доцент кафедри теорії та історії культури; Колесник І.М., канд. філос. наук, доцент кафедри теорії та історії культури
Контактна інформація викладачів	tetyana.yaroshenko@lnu.edu.ua Ihor.Pasitschnyk@lnu.edu.ua ihor.kolesnyk@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Місце і час: - кафедра, а-357; - консультації можливі в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Skype, ZOOM, Microsoft Teams або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача

Сторінка курсу	Офіційна сторінка, сайт кафедри теорії та історії культури, https://filos.lnu.edu.ua/employee/yaroshenko-t-m
Інформація про курс	«Етика, естетика, релігієзнавство» є навчальною дисципліною з спеціальності 033, філософія для освітньої програми підготовки бакалаврів, яка викладається в 1 семестрі в обсязі 180 години / 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для усвідомлення/розуміння філософсько-етичних, художньо-естетичних та релігієзнавчих можливостей у розв'язанні проблем сьогодення, пробудження потреби вдосконалення себе, суспільства, світу на основі розуміння вищих смислів і цінностей Істини, Добра, Краси, концептів благого, гідного життя. Тому у курсі представлено як огляд концепцій етики (морального/доброчесного/гідного життя, обов'язку, свободи і відповідальності, ..., щастя, ...), естетики, філософії мистецтва, релігійних пошуків так і процесів, інструментів, які стоять на захисті людини, людяності, життя на землі
Мета та цілі курсу	<p>Метою вивчення є сформувати знання про специфіку та цінність етичного, естетичного, релігієзнавчого освоєння дійсності, особливостей сприйняття і творення життя на гуманістичних засадах філософського розуміння благого, доброго, красивого, про світ вищих смислів, ідеалів, цінностей культури.</p> <p>Водночас, кожний окремий складник дисципліни «Етика, естетика, релігієзнавство» має й свої, більш конкретні цілі.</p> <p>Ціль вивчення етики з'ясувати своєрідність етики як сфери філософсько-гуманітарного знання; особливості та перспективи доброго/благого/гідного життя індивіда у світі інших; обґрунтування необхідності формування навичок доброчесного життя на ціннісних засадах моральності, реалізації права людини бути собою, відстоювання права на гідне життя</p> <p>Метою вивчення естетики є аналіз трьох основних тлумачень естетики, а саме, як (а) теорії пізнання, (b) вчення про красу та (c) вчення про мистецтво</p> <p>Метою вивчення релігієзнавства: знайомство студентів із існуючими релігійними традиціями світу; розширення їхнього знання щодо основних понять, функцій та структурних елементів релігії як феномену людської історії; вивчення історії розвитку духовних, культових, обрядових та ритуальних практик релігій, умов виникнення основних вчень та формування їхньої регіональної, культурної специфіки. Метою курсу також є ознайомлення студентів щодо специфіки розвитку релігієзнавства як наукової міжгалузевої дисципліни, її основних принципів та методології, яка ґрунтується на філософському спадку.</p>

	<p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • з'ясувати місце етики, естетики, релігієзнавства в системі філософсько-гуманітарного знання; • акцентувати на можливості різних підходів до її вивчення, визначення предмету і завдань (наукова, релігійна, філософська моделі); • виділити центральну проблематику, головні поняття та категорії; • розкрити змістовні та функціональні особливості моралі, мистецтва, релігії як соціокультурних феноменів; • розглянути особливості та визначити спільну основу різних історичних і регіональних (етнонаціональних) типів етики/моральної культури, специфіку індійської, китайської, японської, арабо-мусульманської, європейської, української моделей; • висвітлити практичні, прикладні аспекти етичного, естетичного, релігійного відношення до дійсності • визначити ціннісні особливості/орієнтири художньо-естетичного, морального, релігійного життя людини, суспільства • формувати власну модель етичної поведінки, навички доброчесності/ критичного, обов'язкового і відповідального ставлення до місця своєї присутності у світі; індивідуальний художній смак і розуміння про світ вищих смислів і цінностей
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>ЕТИКА</p> <p style="text-align: center;">Основна література</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гільдебранд Д. Етика / Д. Гільдебранд. - Львів. Видавництво УКУ, 2002 – 445 с • Дробницкий О. Г. Моральная философия: Избр. Труды / О. Г. Дробницкий. Сост. Р.Г. Апресян. - М., 2002. • Зеленкова И. Л. Этика: тексты, комментарии, иллюстрации / И. Л. Зеленкова. - Мн., 2001. • Етика. Естетика. Навч. посіб. Рекомендовано МОН України. - К., 2019. • Малахов В. А. Етика: курс лекцій / В.А. Малахов. Острог: Видавництво «Острозька академія», 2014. - 214с. • Малахов В. А. Етика спілкування: навч.посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. А. Малахов. К.: Либідь, 2006. - 386 с. • Мовчан В.С. Етика: навчальний посібник / В. С. Мовчан. - К.: Знання, 2007. - 483 с; • Нойманн Э. Глубинная психология и новая этика / Э. Нойманн. - М.: «Азбука», 2008. • Петрушенко В. Л. Етика та Естетика. Навчальний посібник / В. Л. Петрушенко. - Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2008. - 180 с; • Тофтул М. Г. Етика: Підручник / М. Г. Тофтул. - Житомир:

Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2011. - 448 с.

Додаткова література

- Апель К.-О. Дискурсивна етика: політика і право / К.-О. Апель. - К., 1999.
- Арістотель. Нікомахова етика. / Арістотель.- К., 2002.
- Бадью А. Етика. Нарис про розуміння зла. / А. Бадью.- К.: Клубук, 2016. - 192 с.
- Батман З. Етика постмодерну. / З. Батман. - Київ: Port-Royal, 2005.
- Бауман З., Донскіс Л. Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності / З. Бауман, Л. Донскіс. – Київ, 2014.
- Беньямін В. Щодо критики насильства: статті та есеї / В. Беньямін: - К., 2012.
- Бердяев Н. А. О назначении человека. Опыт парадоксальной этики / Н. А. Бердяев. - М. 1993.
- Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту.
- Бодрийяр Ж. Прозрачность зла. / Ж. Бодрийяр. - М.: Добросвет, 2000.
- Войтыла К. Иоанн Павел II. Любовь и ответственность. / К. Войтыла. Иоанн Павел II. – М., 1993.
- Войтыла К. Основания этики. / К. Войтыла // Вопр. философии. – 1991. – №1.
- Далай-Лама. Книга радости: вічне щастя в мінливому світі / Далай-Лама, Туту Десмонд. Абрамс Дуглас. – Харків, 2018. – 400 с.
- Декларація прав людини і громадянина.
- Дао-Дэ цзин, Ле-цзин, Гуань-цзы: Даосские каноны. – М., 2002.
- Дхаммапада / Пер. С пали В.Н. Топорова. – М., 1998.
- Етос і мораль у сучасному світі /Аболіна Т. Г., Єрмоленко А.М., Кисельова О.О. та ін. – К., 2004.
- Кант И. Основы метафизики нравственности / И. Кант // Собр. Соч.: в 6 т. – Т.4. – Ч.1. – С. 228-283.
- Кант И. О мнимом праве глгть из человеколюбия // И. Кант. Трактаты и письма. – М., 1980.
- Киркегор С. Наслаждение и долг / С. Киркегор. – К., 1994.
- Коран. Дослідження, переклади (фрагмент) і коментарі Валерія Рибалкіна. – К., 2002.
- Классическое конфуцианство: переводы, статьи, комментарии. – М., 2000.
- Кьркегор С. Страх и трепет / С. Кьркегор. - М., 1993.
- Левінас Е., Касторіадіс К. Політика та етика / Е. Левінас, К. Касторіадіс.- К., 1999.
- Макінтайр Е. Після чесноти: Дослідження з теорії моралі / Е. Макінтайр. - К., 2002.
- Ніцше Ф. Ранкова зоря. Думки про моральні передсуди
- Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія / Т. Ренч. - К., Дух і Літера,

2010. – 348 с.

- Рікер П. Інтелектуальна автобіографія. Любов і справедливість / П. Рікер. - К., 2002.
- Ролз Дж. Теорія справедливості / Дж. Ролз. – Новосибірськ, 1995.
- Сенека Луцій Анней. Діалоги / Луцій Анней Сенека; пер. з лат. Андрій Содомора. – Львів : Априорі, 2016. – 320 с.
- Смит А. Теорія нравствених чуттів / А. Смит. - М., 1997.
- Тейлор Ч. Джерела себе / Ч. Тейлор. - К., 2005.
- Тейлор Ч.. Етика автентичності / Тейлор. - К., 2013.
- Этциони Амитай. Новое золотое правило. Сообщество и нравственность в демократическом обществе. // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. - М., 1999. – С. 309-337.
- Фромм Э. Психологизм и этика / Э. Фромм. - М., 1993.
- Фуллер Л. Мораль права / Л. Фуллер. - Київ: Сфера, 1999.
- Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. - СПб.: Наука, 2000.
- Швейцар А. Благоговение перед жизнью / А. Швейцар. - М.: Прогресс, 1992.
- Шопенгауэр А. Свобода воли и нравственность / А. Шопенгауэр. - М., 1992.
- Эко У. Пять эссе на темы этики / У. Эко. - СПб.: Симпозиум, 2000.

Інтернет-ресурси

- Віктор Малахов ЕТИКА курс лекцій. – Книги, учебн. (К., 2006). – Режим доступу: freelib.in.ua/blog/viktor_malakhov_etika 1-0-6.
- Нойманн Э. Глубинная психология и новая этика. – М., 2008. – Режим доступу: http://www.castalia.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=271&Itemid=34

ЕСТЕТИКА

Література

(рекомендований мінімум)

Асмус В. Немецкая эстетика XVIII века. – М. : Искусство, 1962.

Бондаревська І. Значення дефініції естетики для розвідок у галузі історії естетики // Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. – К. : 2004. – Т. 25. – С. 30-34.

Инишев И. Философская эстетика сегодня // Топос. – 2007. – Вып. 15. – С. 5–15.

Кант И. Критика способности суждения // Кант И. Собрание сочинений в 8-ми т. – Т. 5. – С. 5–330.

Кант И. Первое введение в “Критику способности суждения” // Кант И. Собрание сочинений в 8-ми т. – Т. 5. – С. 331–385.

Кассирер Э. Философия Просвещения. – М. : РОССПЭН, 2004.

Лейбниц Г. В. Размышления о познании, истине и идеях // Лейбниц Г. В. Сочинения в 4 т. – Т. 3. – М. : Мысль, 1984. – С. 101–107.

Матвеева Л. Простір естетичного: естетика та логіка // Актуальні проблеми духовності. – 2008. – № 9. – С. 275–290.

Мислителі німецького романтизму. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2003.

Пасічник І. Первісне значення естетики. Естетика Баумгартена // Філософська думка 3 (2014). – С. 80-93.

Пасічник. К'еркегорове поняття естетики та Александер Готліб Баумгартен // Sententiae 1 [34] 2016. – С. 124-131.

Buchenau S. The Founding of Aesthetics in the German Enlightenment. – Cambridge Univers. Press, 2013.

Keskin G. What Does 'Aesthetics' Mean In Kant? // Contemporary Issues in Social Sciences and Humanities. – London & Istanbul, 2017. – pp.158-167.

McQuillan J. C. Clarity and distinctness in eighteenth century Germany: Metaphysics, Logig, Aesthetics // Leibniz en Dialogo. Sevilla: Themata, 2017 - pp. 149-159.

McQuillan J. C. Kant on the Science of Aesthetics and the Critique of Taste // Kant Yearbook 9 (2017), pp. 113-132.

Steffen W. Gross. The neglected Programme of Aesthetics // British Journal of Aesthetics. – Vol. 42, No. 4, October 2002. P. 403–414.

Strube W. Die Geschichte des Begriffs „schöne Wissenschaften“ // Archive für Begriffsgeschichte 33 (1990), S. 136–216.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Література:

1. Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. – К.: Декор, 2004. – 528 с.
2. Академічне релігієзнавство: Підручник / За наук. ред. проф. А.М.Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
3. Головащенко С.І. Історія християнства: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1999. – 352 с.
4. Історія релігії в Україні: Навч.посібник / За ред.А.М.Колодного, П.Л.Яроцького. – К.: Знання, КОО, 1999. – 735 с.
5. Історія церкви та релігійної думки в Україні: Навч. посібник: У 3 кн. – К., 1994.
6. Історія і теорія релігії та вільнодумства: Навч. посібник / За ред. М.М.Заковича. – К., 1996.
7. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство: Підручник. – К.: Наук. думка, 1999. – 252 с.
8. Кимелев Ю.А. Философия религии: Систематический очерк. – М.: Изд. Дом "Nota Bene", 1998. – 424 с.
9. Кислюк К.В., Кучер О.М. Релігієзнавство: Підручник. – К.: Кондор, 2004. – 396 с.
10. Кислюк К.В., Кучер О.Н. Религиоведение: Учебник. – Ростов н/Д: Фенікс; Харьков: Торсинг, 2004. – 512 с.
11. Лубський В.І., Козленко В.М., Горбаченко Т.Г. Соціологія релігії:

	<p>Курс лекцій. – К.:Фітосоціоцентр, 1999. – 204 с.</p> <p>12. Павлов С.В., Мезенцев К.В., Любіцева О.О. Географія релігій: Навч. посібник. – К.: АртЕК, 1999. – 504 с.</p> <p>13. Петрушенко В.Л., Петрушенко О.П., Скалецький М.П. Релігієзнавство: Навч. посібник. – Львів: Новий світ – 2000, 2005. – 420 с.</p> <p>14. Релігієзнавство: Навч. посібник / За ред. С.А.Бублика. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 496 с.</p> <p>15. Релігієзнавство: Підручник / За ред. В.І.Лубського, В.І.Теремка. – К.: Вид. центр “Академія”, 2007. – 408 с.</p> <p>16. Релігієзнавство / За ред. М.Ф.Рибачука. – К.: Освіта, 1997. – 239 с.</p> <p>17. Релігія в сучасному світі: Матеріали до курсу релігієзнавства / За ред. Г.Зімоня; з пол. перекл. Г.Теодорович. – Львів: Свічадо, 2007. – 504 с.</p> <p>18. Ходькова Л.П. Релігієзнавство: Підручник. – Вид. 2-е, доп. – Львів: Афіша, 2003. – 356 с.</p> <p>19. Юрій Н.Ф. Релігієзнавство. – К.: Декор, 2006. – 408 с.</p> <p>20. Яроцький П.Л. Релігієзнавство. – К.: Кондор, 2004. – 308 с.</p> <p>21. Яртись А. В., Васьків А. Ю. Релігієзнавство. – Львів, 2010.</p>
Тривалість курсу	180 год.
Обсяг курсу	64 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 32 годин семінарських занять та 116 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>ЕТИКА</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати специфіку і практичні можливості етики як сфери філософсько-гуманітарного знання (предмет і завдання, понятійний інструментарій, вузлову проблематику), її покликання на сучасному етапі розвитку нашого суспільства, світу; історичні та регіональні здобутки/в іменах, концепціях, школах, напрямках; соціальні функції моралі і моральності; основний зміст понять добродесне/гідне життя, благо, добро і зло, обов’язок і совість, честь і гідність, свобода і відповідальність, справедливість, щастя, ... ; значення та особливості застосування головних моральних принципів (гуманізм, альтруїзм, толерантність, індивідуалізм, колективізм, ..); норми/правила, критерії за якими розрізняють моральне • вміти вирізняти етичну проблематику в умовах сьогодення; визначати конкретні завдання і віднаходити потрібні та адекватні (гуманні) засоби для утвердження смислів гідного життя (добра, блага, щастя, свободи, справедливості, ...); дбати про збереження доброї якості життя; застосовувати етичні знання у практиці повсякдення, професійному, діловому спілкуванні;

	<p>вибудувати власну модель моральної поведінки (етос-домівка), слідуючи найбільш переконливим і сприйнятним для нього зразкам моральної поведінки; відстоювати право бути собою, господарем власного життя, відповідальним за себе, тих, хто поруч, активним у вирішенні питань по збереженні всіх форм життя на землі.</p> <p>ЕСТЕТИКА:</p> <ul style="list-style-type: none"> • передбачає здобуття знання історії виникнення і розвитку естетики, її основних проблем і понять, • а також здобуття вміння аналізувати історичні концепції естетики та орієнтуватися в основних підходах до її розуміння. <p>РЕЛІГІЄЗНАВСТВО</p> <p>В результаті вивчення цього складника курсу студент повинен</p> <p>знати: проблеми сучасних досліджень теорії та історії релігії;</p> <ul style="list-style-type: none"> • структуру, функції та специфіку релігій світу; • історичні форми релігії (від первісних форм до світових явищ новітнього характеру); • розвиток релігійної ситуації в Україні; • особливості віровчення, культу та церковної організації релігій; • основні принципи наукового підходу до вивчення релігії та законодавча основа свободи совісті та релігійних переконань. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати зміст теорії та історії релігії; • орієнтуватися в основних підходах у вивченні релігії;
Ключові слова	Етика, етос, мораль, доброчесність, добро і зло, благо, обов'язок, совість, свобода і відповідальність, справедливість, честь і гідність, толерантність, альтруїзм, правдивість, співчуття, любов, щастя; естетика, теорія пізнання, чуттєвість, раціональність, краса, мистецтво; релігія, вірування, віра, анімізм, пантеїзм, теїзм, політеїзм, монотеїзм, культ, обряд, ритуал, божество, сакральне
Формат курсу	Очний і дистанційний/он-лайн
	Проведення лекцій, лабораторних робіт та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>ЕТИКА</p> <p>Змістовий модуль 1. Теорія етики та моралі (8 год)</p> <p>Тема 1. Етика в системі філософсько-гуманітарного знання.</p> <p>Тема 2. Типологія етичних вчень.</p> <p>Тема 3. Мораль як феномен і поняття.</p> <p>Тема 4. Моральні повчання великих релігійних вчителів люства</p> <p>Змістовий модуль 2. Європейська модель етики та моральної</p>

культури (6 год)

Тема 1. Античний внесок в розвиток європейської етики

Тема 2. Християнські засади морального життя.

Тема 3. Реформація, протестантизм в історії європейської етики.

Тема 4. Доба Нового часу; класична європейська етика.

Тема 5. Пізній романтизм – некласична етика.

Змістовий модуль 3. Головні поняття, категорії, цінності (4 год)

Тема 1. Добро і зло.

Тема 2. Свобода і відповідальність.

Тема 3. Справедливість, обов'язок, норма, совість.

Змістовий модуль 4. Моральне життя людини в соціокультурному вимірі сучасної доби; виклики сьогодення (4 год)

Тема 1. Маркери та цінності морального життя.

Тема 2. Етика у викликах і відповідях сучасного суспільства; проблеми та перспективи

Естетика

1. (лекція) **ТЛО ВИНИКНЕННЯ ПОНЯТТЯ І ВЧЕННЯ**

2. (семінар) **ЕСТЕТИКИ У 18 СТ.**

**ПІЕТИЗМ. ТЕОРІЯ ПІЗНАННЯ КРИСТІАНА
ВОЛЬФА**

- Протистояння раціоналізму та піетизму в Галле на початку 18 ст.

- Феномен піетизму

- Філософія Готфріда Вільгельма Ляйбніца та теорія пізнання Крістіана Вольфа

- Наука, що паралельна логіці: теорія пізнання як тло виникнення естетики

Текст на обговорення:

— J. Colin McQuillan. Clarity and distinctness in eighteenth century Germany.

3. (лекція) **АЛЕКСАНДЕР ГОТЛІБ БАУМГАРТЕН: НАУКА ПРО**

4. (семінар) **ЧУТТЄВЕ ПІЗНАННЯ**

- Розумова та чуттєва здатності пізнання

- Поняття аналогу розуму (analogon rationis)

- Екстенсивні та інтенсивні уявлення (репрезентації)

- Поняття досконалості чуттєвого пізнання

- Елементи досконалості чуттєвого пізнання

Текст на обговорення:

— Steffen W. Gross. The neglected Programme of Aesthetics.

5. (лекція) **ПОНЯТТЯ «КРАСИВІ НАУКИ» ТА «КРАСИВІ**
6. (семінар) **МИСТЕЦТВА». МАЄР: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ**
ЕСТЕТИКИ БАУМГАРТЕНА
ЯК «КРАСИВОЇ НАУКИ»
- Крістіан Томазіус про красиві науки
  - Йоган Фрідріх Бертрам: красиві науки та studia humaniora
  - Красиві мистецтва: Шарль Бато та Йоган Крістоф Готшед: поняття «мімезис»
  - Співвідношення термінів «красиві мистецтва» та «красиві науки» в 17- 18 ст.
  - Георг Фрідріх Маєр: вища та нижча здатності людського пізнання
  - Маєрове прочитання Баумгартеної естетики як красивої науки
  - Маєрова дискусія з Бато
- Тексти на обговорення:*
- Ернст Кассіер. Філософія Просвітництва.
  - Stefanie Buchenau. The Pleasure of Beauty.
7. (лекція) **ЕСТЕТИКА У ФІЛОСОФІЇ ІММАНУЇЛА КАНТА**
8. (семінар) - Трансцендентальна естетика «Критики чистого розуму»
- «Критика сили судження» та проблема тлумачення естетики
  - Тлумачення естетики після Канта
- Тексти на обговорення:*
- Gamze Keskin. What Does 'Aesthetics' Mean in Kant?
  - J. Colin McQuillan. Kant on the Science of Aesthetics and the Critique of Taste
9. (лекція) **МИСТЕЦЬКООРІЄНТОВАНЕ ТЛУМАЧЕННЯ**
10. **ЕСТЕТИКИ У 19 СТ.**
(семінар) **ШЛЯХ ЕСТЕТИКИ ВІД 19 СТ. ТА ПРОБЛЕМНІСТЬ**
ПОНЯТТЯ ЕСТЕТИКИ СЬОГОДНІ
- Романтизм як спосіб мислення на межі філософії та мистецтва
  - Поширення терміну «естетика» поза Німеччину
  - Некрасиве мистецтво або смерть красивих мистецтв
  - Сліди первісного значення естетики у 19 ст.:
- К'єркегор, Ніцше
- Предмет естетики як проблема
  - Питання про те, чи існувала естетика до виникнення терміна естетика
  - Імплицитна та експліцитна естетика: проблема

	<p>різних історій естетики</p> <p>- Мистецтво 20 ст.: виклик звичному розумінню мистецтва і проблема естетики</p> <p><i>Тексти на обговорення:</i></p> <p>— Рудницький Л. Феномен німецького романтизму: контури й орієнтири</p> <p>— Пасічник. К'єркегорове поняття естетики та Александер Готліб Баумгартен</p> <p>11. Підсумкове заняття</p> <p>РЕЛІГІЄЗНАВСТВО:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вступ у дисципліну «Релігієзнавство» • Первісні форми релігії • Етнічні релігії • Східні етнічні релігії • Світові релігії: буддизм • Світові релігії: християнство • Світові релігії: іслам • Історія релігій в Україні
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці року комбінована (усна, есе, тести)
Пререквізити	Навчальна дисципліна «Етика, естетика, релігієзнавство» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Її вивчення передбачає знань з таких супутніх дисциплін, як «Логіка», «Історія філософії», «Історія української та європейської культури»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, тьюторство* , навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо : 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25

<p>навчальної діяльності)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25 • залік: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	<p>ЕТИКА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предмет і завдання етики. • Етика і філософія. • Етика і культура. • Етимологія термінів “етика” та “мораль”. • Етика в системі знань Арістотеля. • Порівняльний аналіз на предмет і завдання етики поглядів М.Бердяєва та К.Войтили. /І. Кант та Е. Фром/ Бадью, У.Еко / .... інше. • Поняття “мораль”, її зміст, структура, соціальні функції. • Морфологія (типологія) етичних вчень та моралі. • Конфуціанська етика. • Етичне вчення даосизму.

- Основні етичні концепти староіндійської філософії.
- Особливості християнської етики та моралі.
- Морально-етична своєрідність ісламу; обов'язки мусульманина.
- Європейська модель етики та моральної культури..
- Етичні добродетелі античної доби.
- Етична своєрідність середньовічної доби.
- Європейська етика доби Відродження.
- Особливості протестантської етики та моралі.
- Просвітницький раціоналізм в етиці Нового часу.
- Місце і роль І. Канта в історії європейської етики.
- “Етика кризи”; етичний песимізм і нігілізм (пізній Романтизм)
- Етика співчуття А. Шопенгауера.
- Етика відчаю та любові С. К'єркегора.
- Етика ненасильства М. Ганді.
- Етика благоговіння перед життям А. Швейцера.
- Особливості сучасної етики.
- Головні категорії етики.
- Моральні цінності як основа та орієнтири добродетельного життя.
- Україна у моральних викликах сьогодення: проблеми та можливі шляхи подолання.

ЕСТЕТИКА

- Передумови виникнення естетики: раціоналізм vs пієтизм
- Континуїтивна схема пізнання Готфріда Вільгельма Ляйбніца
- Крістіан Вольф про види пізнання та його досконалість
- Вольф: *sensatio*, *imaginatio*, *fictio*; *attentio*, *reflexio*
- Вольфова концепція краси
- Контекст теорії пізнання та етимологія поняття естетики
- Александер Готліб Баумгартен: естетика як наука про досконалість чуттєвого пізнання
- Баумгартен про досконалість людського пізнання
- Екстенсивна та інтенсивна ясність
- Поняття краси та естетика Баумгартена
- Поняття мистецтва та естетика Баумгартена
- Витоки трьох основних розумінь естетики
- Співвідношення термінів «красиві мистецтва» та «красиві науки» в 17-18 ст.
- Крістіан Томазіус про красиві науки
- Йоган Фрідріх Бертрам про красиві науки
- Шарль Бато та Йоган Крістоф Готшед про красиві мистецтва та поняття мімезису
- Мозес Мендельсон: намагання розрізнення красивих наук та красивих мистецтв

	<ul style="list-style-type: none"> • Тлумачення Баумгартенової естетики як красивої науки • Георг Фрідріх Маєр: красиві науки як науки про красу • Маєрова інтерпретація естетики як науки про красу • Трансцендентальна естетика Канта • Кантове розуміння естетики <p>РЕЛІГІЄЗНАВСТВО</p> <ul style="list-style-type: none"> • Первісні форми релігії • Етнічні релігії • Східні етнічні релігії • Світові релігії: буддизм • Світові релігії: християнство • Світові релігії: іслам • Історія релігій в Україні
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

©Ярошенко Т.М., 2021 рік

©Пасічник І.Я., 2021 рік

©Колесник І.М., 2021 рік